

CYCLES - Финансова

***грамотност и предприемачески умения за професионалисти,
работещи с деца и младежи, напускащи социални услуги от
резидентен тип***

Интелектуален продукт 4 – Обучителен материал

***Модул 2: Договори, правни въпроси и социални
помощи в сферата на финансите***

***Разработени от Герхард Лехнер, Сабрина Риндер, Якуб
Ивански, Клеар Канева, Катерина Иванова***

15 ноември 2018

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ.

Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

СЪДЪРЖАНИЕ

Модул 2: Договори, правни въпроси и социални помощи	4
1 Договори.....	5
1.1 Оферта	5
1.2 Какво означава "приемане на офертата"?	5
1.3 Какво е "съгласие"?	5
1.4 Какво означава "престация"?	6
2 Застраховка "Гражданска отговорност"	7
3 Договор за животозастраховане	8
3.1 Спестовна застраховка "Живот"	8
3.2 Срочна застраховка "Живот"	8
3.3 Смесена застраховка "Живот"	8
3.4 Инвестиционна застраховка "Живот"	9
4 Застраховка на домашно имущество	10
4.1 Покрити имуществени рискове.....	10
4.2 Отговорност за вреди, нанесени на трети лица	10
5 Договор за мобилни услуги	11
5.1 Как да изберем правилния мобилен план?.....	11
6 Договор за наем	12
7 Обезщетения при безработица	14
7.1 В кои случаи човек има право на обезщетения при безработица.....	14
7.2 За какъв период от време човек може да получава обезщетение при безработица?.....	15
7.3 Какъв е размерът на обезщетението?	16
8 Оспорване на санкции при обезщетения за безработица	19

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ.

Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

8.1	Какви са възможните санкции?.....	19
8.2	Как да оспорваме тези санкции?.....	20
9	Социални помощи за наем.....	22

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ.

Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

Модул 2: Договори, правни въпроси и социални помощи

Модул 2, “Договори, правни въпроси и финансови помощи” започва с основни знания за договорите. Освен това, модулът съдържа кратки описания на различни видове договори, като например: договор за животозастраховане, договор за застраховка “Гражданска отговорност”, договор за застраховане на домашно имущество и договор за наем.

Модулът продължава с най-важните аспекти на трудовия договор, за да могат младежите, настанени в социални услуги от резидентен тип да придобият представа за него.

В този модул се разглеждат, също така, обезщетенията при безработица и възможностите за обжалване на санкции при безработица. Тези две теми са изключително важни за младежите, защото голяма част от тях нямат работа или попадат в риск от безработица. Модулът завършва със социалните помощи за наем, които са изключително важни за крайните бенефициенти на проекта - младежите, настанени в социални услуги от резидентен тип.

2. Договор

В тази тема ще бъдат разгледани основите на договорите, както и различни видове договори, като например застрахователните договори и договорите за наем.

Какво е договор?

Преднамерено и правно обвързващо волеизявление между две или повече правоспособни страни. Тези страни могат да бъдат физически лица, фирми, организации или институции. Договорите обикновено се изготвят в писмена форма, но могат да бъдат и устни, но обикновено уреждат трудови взаимоотношения, продажба, лизинг или наем. Договорът е споразумение, което представлява правно задължение за страните, които са го сключили.

2.1 Оферта

За сключването на договор страните задължително минават през тези три стъпки: оферта; приемане на офертата и осъществяване на престация.

Определение за оферта: Офертата е обективна проява на желание от предложителя да сключи договор, което създава за адресата на офертата правото да я приеме или откаже.

Офертата:

- Трябва да бъде съобщена на адресата по подбаваш начин.
- Дава на адресата правото да я приеме или откаже.
- Трябва да бъде приета от адресата, за да доведе до подписването на договор.

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ."

Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

Всеки договор има тези елементи: оферта; приемане на офертата; осъществяване на престация.

2.2. Какво означава „приемане на офертата“?

Приемането на офертата:

1. Трябва да бъде съобщено на предложителя: в противен случай предложителят не знае за приемането на офертата.
2. Трябва да се осъществи съгласно инструкциите, съдържащи се в самата оферта, във връзка с начина на приемането ѝ. Например: Ако в офертата се съдържат следните инструкции: Приемането на офертата се съобщава по имейл. Това означава, че единствения допустим начин за приемането ѝ е по имейл.
3. Приемането на офертата не трябва да променя предложените в нея условия. В противен случай, тя би се възприела като насрещна оферта.
4. Приемането на офертата трябва да се осъществи, докато тя още е в сила.

2.3 Какво е съгласие?

За да се състави договор, страните трябва да са съгласни с условията му и да възнамеряват да ги изпълнят.

2.4 Какво е „престация“?

Престацията е термин, който означава правото на кредитора да изисква осъществяването на дължимия резултат. Най-общо казано - това е обещанието, което длъжникът е дал на кредитора за осъществяване на някакъв резултат.

Едно обещание е подкрепено от престация, когато:

Длъжникът (човекът, на когото нещо е обещано) се отказва от нещо, което има стойност за длъжникът трябва да плати 200 евро за бижу, за да получи бижутото от продавача (кредитор).

Кредиторот е дал обещание като част от сделката, в замяна на което длъжникът му дава стойността на бижутото в евро.

Какво не е „престацията“:

1. Обещание за любов
2. Обещание за подарък
3. Подарък, който се дава при изпълнение на определени условия.

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ.

Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

3. Застраховка „Гражданска отговорност“

Застраховане на отговорността: Нуждата от застраховане на отговорността произтича от необходимостта да се защити застрахованото лице от финансови загуби, в случай на небрежност, причиняване на вреди на чужда собственост или нараняване на други лица.

Определение на **договор за застраховка „Гражданска отговорност“**: Чрез застраховката „Гражданска отговорност“ застрахованото лице се защитава от действията на други лица при управление на МПС. Без застраховка „Гражданска отговорност“ не може да управлявате автомобил или мотор. При регистриране на автомобил регистриращото го лице трябва да покаже доказателство, че притежава застраховка „Гражданска отговорност“ в случай на щети спрямо други превозни средства, чуждо имущество или нараняване на друго лице.

Застрахователна премия: Титулярят на полицата трябва да плати премия на застрахователната компания всеки месец/година. За да спестиш пари преди сключването на застрахователен договор, можеш да се консултираш с представител на застрахователна компания или да използваш он-лайн платформа за сравняване на цените на застрахователни продукти. В дългосрочен план това ти спестява пари, тъй като ти позволява да избереш най-изгодния застрахователен продукт.

Компенсация: Застрахователната компания ще плати компенсация, в случай че си отговорен за щети, причинени на трети страни или техните превозни средства.

4. Договор за животозастраховане

Има три основни вида животозастраховане:

- Спестовна застраховка “Живот”
- Срочна застраховка “Живот”
- Смесена застраховка “Живот”

4.1 Спестовна застраховка „Живот“

Спестовната застраховка “Живот” е инвестиционен продукт или с други думи: спестовен продукт. При сключването на договор за спестовна застраховка “Живот”, застрахованото лице си гарантира, че в случай на смърт от негова страна, наследниците му ще получат определена сума пари. Самото застраховано лице ще получи тази сума, в случай че не е настъпила неговата смърт след изтичането на договора за застраховка “Живот”. Спестовните застраховки “Живот” плащат номиналната стойност на определен от застрахованото лице бенефициент. Ако за срока на застраховката не настъпи смърт на застрахованото лице, то ще получи сумата на застраховката под формата на месечен доход.

Договорите за спестовна застраховка „Живот“ обикновено са със срок между 15 и 30 години, в някои случаи и повече.

Предимства: Това е добър начин за спестяване, тъй като в дългосрочен план приходът е по-висок, отколкото лихвата на спестовните депозити.

Недостатъци: Ако решиш да прекратиш договора в първите 10-15 години вероятно ще загубиш част от инвестираната сума (предвид настоящото състояние на лихвите), защото разходите на застрахователя не се покриват по време на този период. Например: след 5 години не можеш да продължава да плащаш премията по договора и решаваш да прекратиш договора. Сумата, която ще получиш от застрахователя ще бъде по-малка от сумата, която си спестил, плащайки полицата.

4.2 Срочна застраховка „Живот“

При срочната застраховка застрахователят изплаща обезщетение при смърт, само ако смъртта на застрахованото лице е настъпила по време на срока на договора. Застрахователната компания изплаща обезщетението, в случай че застрахованото лице е плащало премията си редовно. Срочните застраховки живот често се използват, когато застрахованото лице изплаща заем, за да се намали риска от смърт преди изплащането му.

Предимства: Премиите на срочните застраховки „Живот“ не са високи, особено за млади хора.

Недостатъци: В случай че не настъпи смърт на застрахованото лице след края на срока на договора, застрахованото лице губи сумата.

Например: Можеш да сключиш договор за срочна застраховка „Живот“ с покритие 250.000 евро с месечна премия от 20 евро.

4.3 Смесена застраховка „Живот“

Договорът за смесена застраховка „Живот“ се сключва до момента за срок до деня, в който ще настъпи смъртта на застрахованото лице. При смесената застраховка „Живот“ застрахованото лице плаща фиксирана премия, а застрахователната компания – фиксирано обезщетение за смърт. Ако не настъпи смърт на застрахованото лице за определен период от време (например 20 години), то получава определена сума всеки месец до настъпване на смърт. Възможно е, също така, фиксирана сума пари да му бъдат изплатени наведнъж след изтичането на договора. Колкото по-висока е сумата на премията, толкова по-висок е размера на обезщетението.

Тя има два основни компонента:

А. Фиксирана премия, която застрахованото лице плаща и фиксирано обезщетение при смърт, което застрахователят плаща на застрахованото лице при настъпване на смърт в рамките на срока на договора

Б. Една част от сумата се инвестира от застрахователната компания при изплащането н обезщетението.

Предимства: На първо място, това начин за спестяване в дългосрочен план, тъй като застрахованото лице получава фиксирана сума след изтичането на договора, а в случай на смърт – близките и роднините на застрахованото лице получават обезщетение. Това означава, че този вид застраховка има покритие докато застрахованото лице е живо. Има само едно изключение от това правило: спестената сума (включително и лихвите) могат да бъдат платени на лицето след определен период (25 години например)

Недостатъци: Премията на смесената застраховка „Живот“ обикновено е по-висока. В първите 10-15 години е трудно договорът да бъде прекратен без загуби от страна на застрахованото лице, тъй като отнема много време на застрахователната компания да си възвърне разходите по този договор.

4.4 Инвестиционна застраховка „Живот“

Спестовните и срочните застраховки „Живот“ са инвестиционни застрахователни продукти. Това означава, че титулярят на полицата ще има възможност да избере как да бъдат инвестирани парите – акции, облигации или хибриден фонд. Това означава, че титулярят на полицата може да увеличава риска като увеличава дела на акциите. Тази промяна може да се прави ежемесечно.

Предимства: Инвестиционните застраховки „Живот“ дават възможност за по-висок приход от застраховките, които не са свързани с инвестиционен продукт.

Недостатъци: Титулярят на полицата може да загуби пари, ако инвестиционната му стратегия е твърде рискова. В основата на този продукт е по-задълбоченото познаване на финансовите пазари.

5. Договор за застраховане на домашно имущество

Застраховките на домашно имущество са подходящи за хората, които притежават или наемат жилище. Имотът трябва да бъде предназначен за жилище, въпреки че в някои случаи може да се застрахова и офис, който се ползва и като жилище, както и студио.

Стандартните застраховки на домашно имущество могат да имат едно от следните покрития:

- Застраховка на имущество
- Отговорност към трети лица

5.1 Застраховка на имущество

1) Осигурява защита на дома и всички прилежащи към него структури (този тип застраховка е подходяща, ако ти си собственик на къщата или апартамента).

- 2) Осигурява защита и на домашното имущество: Мебели, електроуреди, дрехи, играчки.
- 3) Осигурява покритие и за допълнителни разходи, ако изгубиш дома си. Например: Ако се налага да живееш извън дома си в следствие на вреди, които се покриват от застраховката – като например торнадо или пожар – тази застраховка ще покрие и разходите ти за хотел, които бих възникнали до момента, в който щетите в твой дом бъдат поправени.

5.2 Отговорност към трети лица

Този тип застраховка покрива разходите, които възникват, когато носиш отговорност за щети или наранявания на трети лица. Застраховката покрива и разходи, които произтичат от щети причинени от твой роднина, живеещ с теб.

Например: Представи си, че организиращ парти с барбекю в дома си и един от гостите ти е паднал и се е ударил на територията на дома ти, спъвайки се в счупено стъпало. Гостът може да реши да те съди за нараняванията, които е получил в следствие на твоето negliжиране на счупеното стъпало. Ето тук застраховката „Отговорност към трети лица“ ще ти бъде много полезна, помагайки ти да заплатиш разноските по съдебното дело.

Премии: На първо място, важно е застраховката, която си избрал да отговаря на твоите лични нужди. На второ място, въпросът е колко е необходимо да се плаща за застраховка на дома. По същия начин, както и със застраховките „Гражданска отговорност“ можеш да използваш платформите за сравняване на цените, за да сравниш премиите на различните застрахователни компании. Можеш, също така, да се срещнеш с представител на някоя застрахователна компания. В дългосрочен план можеш да спестиш много пари, сравнявайки цените на различните застрахователни продукти.

6. Договор за мобилни услуги

Да имаш договор за мобилни услуги означава, че трябва да плащаш определена месечна такса за фиксиран период от време. Повечето договори за мобилни услуги са фиксирани за 18 или 24 месеца и включват набор от минути за обаждания, мобилни данни и съобщения.

Когато човек си избира мобилен план, обикновено избира пакета от минути, съобщения и мобилни данни, който най-добре му пасва.

Въпреки това, ако си използвал повече от предплатените минути, съобщения или мобилни данни, все още можеш да използваш телефона си, за да се обаждаш.

6.1 Как да изберем правилния мобилен план?

За мобилните услуги отново можеш да използваш платформите за сравняване на цените. По този начин можеш да спестиш много пари в дългосрочен план.

Какво е включено в мобилния план?

Всеки тарифен план трябва да включва определен брой минути за разговори, Те зависят от месечната такса. Колкото по-висока е тя, толкова повече са минутите в мобилния план.

Включени съобщения (SMS): Също както минутите, повечето мобилни планове включват и определен брой съобщения. Това означава, че определен брой съобщения са безплатни, а след това можеш да добавиш допълнителни.

Мобилни данни: Или мобилен интернет, който можеш да използваш през телефона си.

Международни разговори: Ако ти се наложи да се обадиш, докато си в друга държава или да използваш интернет, това може да ти струва доста скъпо. Можеш да избереш мобилен план с включени минути, съобщения и интернет в роуминг на добра цена. Ако пътуваш в друга страна от Европейския съюз, няма да ти се налага да плащаш допълнително за роуминг, тъй като той отпадна за целия Европейски съюз след 15 юни 2017 г. Всички нови или вече действащи договори за мобилни услуги ще бъдат променени, за да се спази това изискване. Новите правила за роуминг в ЕС важат за разговори, мобилни данни и съобщения (SMS).

Продължителност на договорите: Те се различават за различните мобилни планове. Обикновено договорите за мобилни услуги са с продължителност от 18 до 24 месеца. През този период не можете да прекратите договора. Ако не прекратите договора си един месец преди неговото изтичане, той ще бъде автоматично удължен. Понякога е по-разумно да прекратите настоящия си договор и да проучите пазара, за да проверите дали няма нови възможности за договори с по-добри условия.

5. Договор за наем

Договорът за наем е правно обвързващ договор за наемане на собственост, който определя правата и задълженията на наемодателя и наемателя. Договорът за наем на жилище се различава от договорът за наем на офис помещения.

Какво включва договорът за наем?

- Имената на наемодателя и наемателя;
- Адрес и вид на собствеността;
- Дали помещението е обзаведено или не;
- Начална и крайна дата на договора за наем;
- Период от месеци предизвестие преди прекратяване на договора (обикновено предизвестие е от 1-3 месеца, ако в договора не е упоменато друго);

- Дали наемателят има опцията да поднови договора след изтичането му или да закупи собствеността;
- Сума на месечния наем и в какъв срок се плаща;
- В случай на закъснение, какви са последствията;
- Има ли възможност наемът да бъде увеличен;
- Депозит.

Договорът за наем на жилище може също да включва:

- Дали консумативите са включени в сумата на наема или се плащат отделно (електричество, вода, газ, кабелна телевизия, интернет, поддръжка на ливадата и т.н.);
- Кой отговаря за поддръжка на имота и за поправяне на повреди.

Допълнителни разпоредби:

- Подобрения на имота, като например закачване на картини, боядисване на стените, грижа за градината и т.н.;
- Домашни любимци;
- Ограничения;
- Правила за използване на общи помещения: басейн, фитнес център и т.н.;
- Складови части;
- Политика за приемане на гости;
- Паркиране;
- Политика относно шума;
- Допустимо ли е преотдаване на имота;
- Има ли глоби при нарушаване на правилата.

Достъп

- Брой ключове, които се дават на наемателя;
- В какви случаи е допустимо наемодателят да влиза в собствеността след предварително предупреждение.

Ако наемодателят и наемателят са съгласни с условията на договора, той се подписва от тях в два екземпляра - по един за всяка страна.

8. Обезщетения при безработица

Защо хората получават обезщетения при безработица?

Терминът “обезщетения при безработица” често е свързан с негативното разбиране, че безработните хора просто не обичат да работят. Това може и да е вярно донякъде, но повечето хора имат интерес да си намерят работа. Следователно, обезщетението при безработица помага на безработните хора да си потърсят работа, в противен случай, те не биха могли да покриват житейските си разходи. Обезщетението при безработица сваля напрежението от безработните хора и по този начин те не са длъжни да приемат първото предложение за работа, което получат, независимо дали е подходящо за тях.

8.1. Кой може да получава обезщетения при безработица?

Отговорът на този въпрос е различен във всяка държава.

Австрия

Всеки човек, който покрива критериите може да заяви желание да получава обезщетение за безработица:

- Пригодност за заетост;
- Мотивация да работи;
- Безработица;
- Необходимо е безработният човек да може да бъде открит лесно от Бюрото по труда;
- В случай че човекът за първи път заявява нужда да получава обезщетения, този човек трябва да докаже, че е бил нает поне 52 седмици през последните 2 години и осигуровките му са били плащани от работодателя;
- Изключение: Хората на възраст под 26 години трябва да са били наети поне 26 седмици през последните 2 години, за да заявят нуждата си да получават обезщетение;
- В случай че човекът не заявява нуждата си от обезщетение за първи път, то той трябва да приложи доказателство, че е бил на работа поне 28 седмици през последната година и осигуровките му са били плащани от работодателя;

Ако човекът не може да бъде открит от Бюрото по труда, той ще бъде санкциониран. Ако не изпълнява условията - не може да получава обезщетение при безработица.

България

Всеки, който изпълнява следните условия, може да заяви нуждата си да получава обезщетение за безработица:

- Всяко лице, за което са правени плащания към фонд “Безработица” най-малко 9 месеца от последните 15 месеца преди да стане безработен;
- Да бъде регистриран към Бюрото по труда като безработен;
- Не е зает в дейност, която е предмет на задължителното осигуряване съгласно Кодекса за социално осигуряване;
- да не получава пенсия за осигурителен стаж и възраст или за ранно пенсиониране в България, или пенсия за старост в друга държава.

Франция

Всяко лице, което изпълнява следните условия може да заяви нужда от обезщетения за безработица:

- Заявителят трябва да е в процес на активно търсене на работа или да е включен в одобрена програма за обучение;
- Заявителят трябва да е напуснал работа по свое желание освен ако не може да докаже, че след това ефективно е работил в продължение на 91 дни или 455 часа;
- Заявителят трябва да е работил и да са му внасяни осигуровки за поне 122 дни или 619 часа в последните 28 до 36 месеца (в зависимост от възрастта на заявителя);
- Заявителят трябва да бъде регистриран като активно търсещ работа към Бюрото по труда (Pôle emploi) и да спазва разработения за него план за връщане на работа;
- Заявителят няма право да откаже “подходящо” предложение за работа (ако откаже повече от 2 подобни предложения, в сила влизат санкции).

Германия

Всяко лице, което изпълнява следните условия може да заяви нужда от обезщетения за безработица:

- Лицето трябва да е безработно. „Безработен“ съгласно законодателството в Германия означава „лице, което работи не повече от 15 часа н седмица“;
- Този човек трябва да докаже, че е бил нает поне 112 месеца през последните 2 години и за него са плащани осигуровки от работодателя. Периоди в армията или в отпуск по майчинство също се считат като период на заетост;
- Необходимо е лицето да заяви в Бюрото по труда, че се нуждае от обезщетение за безработица.

Полша

Всяко лице, което изпълнява следните условия може да заяви нужда от обезщетения за безработица:

- Да е бил нает поне 365 дни в последните 18 месец; това важи и за заетост в други държави в ЕС;
- Да е получавал поне минималната заплата през това време;
- Да се регистрира в Бюрото по труда.

8.2. За какъв период от време може да се получава обезщетението за безработица?

Австрия

В общия случай имаш право на обезщетение за безработица за срок от 20 седмици. Ако осигуровките ти са били плащани в продължение на 156 седмици, имаш право на обезщетения за срок от 30 седмици.

България

Обезщетението се плаща от деня на прекратяване на договора, ако:

1. Лицето се е регистрирало в Бюрото по труда в рамките на 7 дни след прекратяването на договора.
2. Лицето е подало заявление за получаване на обезщетение за безработица до три месеца от тази дата

Ако по някаква причина заявлението е подадено след изтичането на този тримесечен срок, то за начална дата за изплащане на обезщетението ще се счита датата на подаване на заявлението. За срока на забавяне на заявлението няма да бъде изплатено обезщетение.

Ако заявлението е подадено в рамките на тримесечния срок, но лицето се е регистрирало в Бюрото по труда след седемдневния срок, обезщетението ще бъде изплатено от датата на заявлението. Обезщетението за сока на забавяне няма да бъде изплатено н лицето.

Франция

Продължителността на периода, в който се изплаща обезщетението за безработица се изчислява на принципа „един ден заетост се равнява на един ден обезщетение“.

Периодът на получаване на обезщетението не може да бъде по-кратък от 122 дни, нито по-дълъг от:

- 730 дни(24 месеца) за лица на възраст под 53 години;
- 913 дни (30 месеца) за лица на възраст между 53 и 55 години;
- 1094 дни (36 месеца) за лица на възраст над 55 години (към момента на прекратяване

на последния трудов договор);

Във Франция изплащането на обезщетението започва в деня след приключването на периода на одобрение. Периодът на одобрение е 7 дни за всички обезщетения при безработица.

Германия

В Германия продължителността на периода, в който се получава обезщетение за безработица зависи от продължителността на периода на заетост.

Полша

Обезщетение за безработица се изплаща за период от 6 до 12 месеца. За да получава обезщетение за период от 12 месеца, лицето трябва да отговаря на следните условия (обикновен това е неприложимо за младежите, напускащи социални услуги от резидентен тип):

- Нивото на безработица в региона да е по-високо от 150% от средното за страната
- Да си на 50 години и да си работил в продължение на 20 години
- Да си родител на дете под 15-годишна възраст и съпруга/съпругата ти също да е безработен/безработна без право на обезщетение.

8.3 Какъв е размерът на обезщетението за безработица?

Австрия

- Обезщетението се равнява на 55% от средния нетен доход за последните 2 години;
- Обезщетението не може да надвишава 1.440 евро;
- Освен обезщетението за безработица лицето може да получава и социални помощи, например ако е родител на дете, което живее в същото домакинство.

България

- Дневната сума на обезщетението за безработица се равнява на 60% от средната дневна ставка, върху която са били плащани осигуровки на лицето за последните 24 календарни месеца преди прекратяването на трудовия договор. Тази сума не може да е по-ниска от минималната дневна сума за обезщетение при безработица;
- Месечното обезщетение се изчислява, като дневната сума се умножи по броя работни дни в месеца.

Минималната дневна сума на обезщетението за безработица се определя на годишна база при приемането на годишния бюджет на страната. За 2018 г. минималната сума е 9 лв.

Франция

Обезщетението за безработица до връщане на работа ("Aide au retour à l'emploi"/ ARE) представлява гарантиран заместващ доход на служителите, които са загубили работата си не по свое желание.

Ставките на обезщетението „ARE” се изчисляват отчасти на базата на референтна дневна ставка (SJR). Тя е базирана на brutния доход, върху който са били плащани осигуровки за лицето в последните 12 календарни месеца преди прекратяването на трудовия договор(референтен период/PRCO. Максималната сума, която едно лице може да получава е 13,244 евро. Изчислява се по следната формула:

*Коефициент 1,4 или 7/5 се използва, за да се изчисли броя календарни дни.

Обезщетението за безработица = Референтната заплата/Брой на изработените дни в референтния период от 12 месеца X 1,4

Дневните ставки (ARE) се равняват на най-високата от следните суми:

-40.4% от SJR+фиксирана сума(11,92 евро);

-57% от SJR.

Тази сума не може да е по-ниска от 29.06 евро не може да надвишава 75 % от SJR.

Германия

- Обезщетението за безработица се равнява на 55 % от нетния доход за предходната година.

- В допълнение, лицето може да получава и социални помощи (например детски надбавки, ако същото домакинство живее дете). В този случай сумата може да достигне до 67% от нетния доход.

Полша

Ставките се обновяват ежегодно на 1 юни. За 2016 г. ставките са били следните:

Стаж	Сума за първите три месеца от заявяване на нужда от обезщетение (на месец)	Сума за оставащите месеци (на месец)
До 5 години	664.90 PLN	522.10 PLN
От 5 до 20	831.10 PLN	652.60 PLN

години		
Над 20 години	997.4 PLN	783.20 PLN

Тези суми са brutните суми. От тях се изваждат сумите за здравни осигуровки и данъци.

9. Обжалване на санкции срещу обезщетения за безработица

Тази част от модула дава повече информация относно санкциите срещу обезщетения за безработица в различните държави на партньорите.

9.1. Какво представляват санкциите срещу обезщетения за безработица?

Австрия

Ако едно безработно лице откаже подходящо предложение за работа, което е намерено за него от Бюрото по труда или възможност за обучение и квалификация, ще му бъдат наложени санкции – спиране на обезщетението за безработица за поне 6 седмици. Това означава, че периодът, в който на лицето се полагат обезщетения за безработица ще бъде намален.

Ако безработното лице е прекратило трудовия си договор по свое желание, обезщетението за безработица ще бъде „блокирано“ за период от 4 месеца.

България

Няма директни санкции срещу обезщетенията за безработица. Въпреки това, ако регистрацията на лицето към Бюрото по труда е прекратена по някаква причина, то и обезщетението ще бъде спряно.

Франция

Ако лицето не приеме подходящо предложение за работа, могат да му бъдат наложени санкции. Това става, в случай че лицето откаже две подходящи предложения за работа.

Германия

Бюрото по труда може да спре обезщетението за период до 12 седмици, ако безработното лице не изпълнява следните критерии.

- Безработния е прекратил трудовия си договор по свое желание или не е изпълнявал задълженията си по него, с което е дал основание на работодателя да го прекрати
- Отказал е предложение за работа, намерено за него от Бюрото по труда

- Не се е явил на подходящо събитие за професионална реинтеграция
- Не се е явил на среща в Бюрото по труда или не се е заявил като „търсец работа“ незабавно след прекратяването на договора.

Полша

В случай на отказ от подходящо предложение за работа без основателна причина, безработното лице ще загуби статута си на безработен, което ще доведе до загуба на правото на обезщетение за безработица. Тази загуба на статута започва от датата на отказа и продължава 120 дни (при първи отказ), 180 дни (при втори отказ) и 270 дни (при трети и следващ отказ).

Също така, ако лицето откаже да му бъдат направени медицински изследвания и психологически тест за определяне на годността му за работа, то ще загуби статута си на безработен.

Лицето ще загуби статута си на безработен, също така, ако не се яви в Бюрото по труда в определения период или ако в 7-дневен срок не представи основателна причина за такова отсъствие. В този случай, загубата на статута ще продължи от деня на отсъствието за период от 120 дни (при първи подобен случай) и 180 дни (при втори, трети или следващ такъв случай). В допълнение, ако лицето не се яви в 14-дневен срок след смяна на настоящия адрес в съответното Бюро по труда, санкцията отново ще бъде загуба на статута. Тук става въпрос за смяна на настоящия адрес с място, за което отговаря друго регионално Бюро по труда.

Загуба на статута на безработен настъпва също, ако лицето не може да извършва труд, поради болест или се намира в център за детоксикация за непрекъснат период от 90 дни. Прекратяването на статута на безработен се случва в последния ден от 90-дневния период. Също така, ако лицето не представи медицинско свидетелство за невъзможността си да работи, ще загуби статута си.

Прекъсването на статута може да стане и по желание на лицето.

В допълнение, ако лицето влезе в индивидуална програма за социално назначаване или подпише социален договор, статутът на безработен ще му бъде отнет, а обезщетението за безработица – прекратено. Това се случва от първия ден след началото на индивидуалната програма за социално назначаване или подписване на социалния договор.

Прекратяване по собствена вина: ако лицето откаже да се включи в стаж, обучение, обществено полезна дейност или други форми на подпомагане, също бива санкционирано със загуба на статута. Същото важи за отказ от участие във професионално обучение и образование. Ако лицето по своя вина не успее да завърши тези форми на обучение или не успее да вземе нужните изпити, санкцията е спиране на обезщетението.

9.2. Обжалване на санкции при обезщетения за безработица

"The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."
Project number: 2017-1-AT01-KA204-035082

Австрия

Налице е възможността санкциите да бъдат обжалвани, ако лицето има основателни причини да откаже предложение за работа или обучение от Бюрото по труда.

Обжалването става, като лицето уведоми Бюрото по труда.

По време на периода на санкцията, за лицето се още се плаща медицинска осигуровка.

Ако лицето приеме предложение за работа по време на периода на санкцията, тя може да бъде преустановена по-късно. Това означава, че лицето има правото да получава обезщетение за периода на санкцията.

Германия

Информацията относно къде и как се обжалват санкциите е съдържа в уведомителното писмо. Служителите от Бюрото по труда оказват помощ н безработния в оформянето н жалбата. Обжалването може да се случи най-рано един месец след получаването на уведомителното писмо.

Полша

В Полша санкциите могат да се обжалват. Във всяко административно решение за налагане на санкции се съдържа информация как и къде да се обжалва решението. Има някои решения, които влизат в сила незабавно (напр. пари за започване на бизнес). Ако лицето отговаря на изискванията, ще ги получи, след което няма повече възможности за обжалване. Не на последно място, възможността за обжалване касае единствено решения от първа инстанция.

10. Месечна помощ за наем

Австрия

В Австрия месечната помощ за наем е отговорност на федералните правителства. За тази помощ има различни изисквания във всяка провинция. За да получава тази помощ, кандидатът трябва да отговаря на следните критерии:

- Размер на домакинството;
- Доходи на домакинството;
- Размер на жилището;
- Размер на разходите за жилище.

Целта на помощта за наем в Австрия е да помогне за това жилищата да са достъпни за всеки гражданин. Ето защо, помощта е предвидена за домакинства с ниски доходи.

За да получавате тази помощ в различните провинции, трябва да кандидатствате във федералната дирекция, която отговаря за жилищата. Следните интернет страници дават допълнителна информация относно критериите, които трябва да бъдат изпълнени:

<https://www.wien.gv.at/wohnen/wohnbauforderung/wohnbeihilfe/>. (Федерална дирекция във Виена)

<https://www.land-oberoesterreich.gv.at/wohnbeihilfe.htm>. (Федерална дирекция в Горна Австрия)

https://www.vorarlberg.at/vorarlberg/bauen_wohnen/wohnen/wohnbauforderung/weitereinformation/wohnbeihilfe/wohnbeihilfe-uebersicht.htm. (Федерална дирекция във Форарлберг)

<https://www.tirol.gv.at/bauen-wohnen/wohnbauforderung/beihilfen/> (Федерална дирекция в Тирол)

https://www.salzburg.gv.at/bauenwohnen_/Seiten/wohnbeihilfe.aspx. (Федерална дирекция в Залцбург)

<http://www.soziales.steiermark.at/cms/beitrag/10363956/5361>. (Федерална дирекция в Щирия)

<https://www.burgenland.at/themen/wohnen/wohnbeihilfe/>. (Федерална дирекция в Бургенланд)

http://www.noel.gv.at/noel/Wohnen-Leben/Foerd_Wohnzuschuss_Wohnbeihilfe.html. (Федерална дирекция в Долна Австрия)

<https://www.ktn.gv.at/Service/Formulare-und-Leistungen/BW-L58>. (Федерална дирекция в Каринтия)

България

В България са налице т.нар. „общински жилища“ – апартаменти срещу нисък наем, които се дават на определени групи от лица (семейства с ниски доходи, хора с увреждания, кръгли сираци). Отговорността за тях изцяло на общините и всяка община има различни условия за кандидатстване. В някои общини младежите, живеещи в социални услуги от резидентен тип имат приоритет, когато кандидатстват за такъв тип жилища. За съжаление, това не е така във всяка община и зависи от това дали управителят на социалната услуга е подписал споразумение с общината.

Също така, в България има възможност да кандидатстваш за „месечна помощ за наем“, която се дава на следните групи от хора:

- Възрастни хора над 70 години;
- Сираци до 25 години;

- Хора с увреждане с нарушена трудоспособност;
- Родители, които отглеждат детето си самостоятелно.

Тези лица могат да кандидатстват за месечна помощ за наем, ЕДИНСТВЕНО ако живеят в общинско жилище. Ето защо, те първо трябва да кандидатстват в общината за общинско жилище, след което могат да кандидатстват в Дирекция „Социално подпомагане“ (местна или общинска)

Франция

Във Франция има специална институция, която се казва Caisse d'Allocation familiale (CAF), където семейства могат да кандидатстват за жилищни помощи. Освен с жилищните помощи, тя се занимава и с други видове помощи. В нея се кандидатства и при записването на деца в детска градина.

Жилищната помощ зависи от семейната ситуация: брой деца, доходи, безработица, размер на данъците и т.н.

Има три основни вида помощ за жилище:

- «Персонална помощ за жилище» (APL);
- «Семейна помощ за жилище» (ALF);
- «Помощ за социално жилище» (ALS).

Ако не изпълняваш критериите за персоналната помощ (APL), можеш да кандидатстваш за семейна (ALF). Ако не изпълняваш критериите за семейната помощ, може да кандидатстваш за социално жилище (ALS).

Кой може да получава помощи за жилище?

Всяко лице, което живее и отглежда децата си във Франция – в брак, извън брак, приемни или осиновени, може да получава семейна помощ за жилище до навършване на 20-годишна възраст от децата, ако не работят или изкарват под 893,25 евро на месец

Лицето трябва да представи доказателства, че изпълнява критериите, изложени на сайта на CAF:

- Семейен статус;
- Местоживееене;
- Доходи/пенсии;
- Сума, която се плаща за наем;
- Дали жилището съответства на стандартите за комфорт;

- Стандарт на качество на жилището.

Процес на кандидатстване:

- Създаване на профил на интернет страницата на CAF: www.caf.fr <<http://www.caf.fr/>> .
- Попълване на формуляр, който може да бъде свален от сайта на CAF.
- След попълване на формуляра на хартиен носител, включително и информация за наемодателя и наемателя, формулярът се изпраща на CAF.

След това на лицето ще бъде издадена CAF карта и CAF номер. Помощта за наем ще бъде изплатена за месеца след кандидатстването. Въпреки това, лицето ще получи сумата по сметката си 2 месеца след кандидатстването.

Информация на английски език : <https://blog.parisattitude.com/en/understanding-french-housing-benefits-eligibility>

Информация на френски език :

<https://wwwd.caf.fr/wps/portal/caffr/aidesetservices/lesservicesenligne/faireunedemandedeprestation#/logement>

Германия

Кандидатстването за жилищна помощ в Германия се извършва във Федералното министерство на вътрешните работи, дирекция „Жилища“

Повече информация за това: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/faqs/DE/themen/bauen-wohnen/wohngeld/wohngeld.html#f10660692>.

Полша

В полското законодателство съществува възможност за жилищна помощ. Тя никога не покрива 100% от наема и зависи от доходите на лицето и броя лица живущи там. Критериите за доход се определят съгласно минималната пенсия. За едно лице това е 175 % от минималната пенсия, а ако наемателите са повече от едно лице – 125% от минималната пенсия за всеки от тях. Към момента тази сума се равнява на около 425 евро (при един живущ) и 275 евро на човек (при повече от един наемател). Ако лицето им високи доходи, не може да кандидатства за жилищна помощ

Друг критерий е размерът на жилището. Максималният размер не може да надвишава:

35 м², ако жилището се обитава от 1 лице;

40 м², ако се обитава от двама души;

45 м², ако се обитава от трима души;

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

55 м², ако се обитава от 4 души;

65 м², ако се обитава от петима души;

70 м², ако се обитава от шест лица и т.н. (съответно по 5 м² на човек).

Пример: Ако семейство от трима членове изпълнява всички критерии, те ще трябва да плащат за наем не повече от 12% от месечния си доход. Жилищната помощ ще покрие оставащата сума над този размер

За едно лице, което получава между 150 и 175 % от минималната пенсия, ще се налага да доплати 20% от месечния си доход за наем. Сумата над този размер ще бъде покрита от жилищната помощ.